

eredményeit közli, a főiskola nem a kész eredményeket, hanem inkább az ok létrejöttét ismerteti meg. Ennek folytán míg az alsóbbfokon az egyes szakot nem igen hozzák kapcsolatba a történetével, a főiskolán az illető disciplina történelme nélkülözhetetlen, továbbá míg az alsó fokokon inkább az elemi logika, addig a felső fokon inkább a metadologia érvényesül. 5. *A tradíciójavak végtelensége.* A tudomány végtelen: anyaga, feladata, problémái, metódusa folyton átalakulnak, bővülnek és gazdagodnak, úgy, hogy lehetlenségszámba megy az egész terület áttekintése. De egyúttal határtalan is, mert bizonytalan, micsoda újat hoz a jövő. A tudomány végtelenségének és határtalanságának ezen tudatát okvetetlenül föl kell keltetni a főiskolai hallgatóságban. 6. *A szakstudium.* Minden főiskolai hallgatónak saját speciális főszerke van, erre koncentrálna szelleme minden érdeklődését és erejét. Főleg ezen szakban, de többi tanulmányai révén is meg kell tanulnia a tudományos munkálkodás metódusát.

Az akadémiai pädagógia 4 főformája: 1. a tanács, 2. az előadás, 3. gyakorlat (de a szemináriumokban), 4. az önképzés. A főiskolai neveléstan fölhasználja az egyetemes pädagógia összes segéd-tudományait: a fiziologiát, hygienát, történettudományt, azután a logikát, etikát, esztétikát és pszichológiát.

Az elmondottak tulajdonképp csak a főiskolai pädagógia speciális témáit tárgyalják, de természetes, hogy ide tartozik az általános pädagógia 3 nagy területe: az ápolás, nevelés és tanítás is. E téren is az állandó mellett van változó elem, mely a főiskolai pädagógiának mint andragógiának a folyamánya. A szerző végül szóvá teszi a didaktika egyes kérdéseit, pl. hogy a formális fokozatok tana miképp érvényesíthető a főiskolán. Ebben és a következő fejtegetésekben, ahol a főiskolai tanárok képzésével, a főiskolák jellegével, a főiskolai pädagógia történetével foglalkozik és fölveti egy megfelelő szaklap létesítését, alig van, ami nagyobb figyelmet érdemel. A szerző tán sikeresebb munkát végzett volna, ha nem az általános pädagógiából indul ki, hanem a főiskolák különböző fajainak gondos összehasonlítása alapján próbálja megállapítani azokat a vezérlő szempontokat, melyek a főiskolai pädagógiára mértékadók.

Dr. Szelényi Ödön.

*

Paul Natorp: Philosophie und Pädagogik. Untersuchungen auf ihrem Grenzgebiet. Marburg N. G. Elwertsche Verlagsbuchhandlung. 8-rét. 362 l. Ára 7 K 20 f.

Natorp most megjelent munkájában, részben már közzétett, részben most először napvilágot látott tanulmányainak gyűjteményét adja ki a föntemlített cím alatt. Ami a mű tendenciáját illeti, azt a

szerző maga a műhöz írt bevezetésben egészen világosan és határozottan megállapítja. Natorp t. i. a pädagogiát nemcsak a filozófia két körére, ú. m. az etikára és pszichológiára, hanem az egész bölcsészetre akarja alapítani.

Szerzőnk első cikkében «Philosophie als Ganzes, die Grundlage der Pädagogik» e véleményét teljes részletességgel és alaposzággal ki is fejtí, míg második tanulmányában, melynek címe: «Der Anteil der reinem Gesetzwissenschaften (Logik, Ethik und Aesthetik) an der Begründung der Pädagogik» kimutatja, mennyiben járulnak a pädagogia megalapításához a normatív tudományok, melyek alatt a logikát, az etikát és esztétikát érti. Harmadik cikkében: «Anteil der Psychologie an der Begründung der Pädagogik» címűben azon kérdés fejtegetésével foglalkozik, hogy a lélektanak mily része van a pädagogia megalapításában. A negyedik cikkben «Der Aufbau des pädagogischen System's» Natorp egész pädagogiájának teljes rendszerét tárgyalja, mely abban kulminál, hogy a tanító és tanár tudományos előkészütségének alapja csakis a filozófia lehet. Persze eme kérdés taglalásában a tanítók kiképzését és a tanárképzést is szóba hozza és itt azt követeli, hogy az egész tanítóság — akár elemi tanítóságra, akár középiskolai tanárságra készül — gyakorlati kiképzését egy közös szemináriumban nyerje, mely az egyetemmel csak annyiban legyen összekapcsolva, hogy ennek gyűjteményeit és eszközeit fölhasználja.

Könyvének egy másik fejezetében «Individualität und Gemeinschaft, Eine philosophisch-pädagogische Untersuchung» c. tanulmányban szerzőnk mindenekelőtt Rein, Paulsen, Willmann és Toischer ellen fordul, kik Natorp Sozialpädagogiájának némely tételét megátámadták.

Natorp ebben a tanulmányában ama végeredményhez jut, hogy habár az egyéni pädagogia igen fontos dolog, de még sem oly fontos, hogy amaz elvét, hogy a nevelés biztos támaszt keressen a közösségben, háttérbe szorítaná.

A könyv harmadik fejezete az egyetemi bölcsészettanításra vonatkozik és címe ez: «Über Philosophie und philosophisches Studium». Szerző egy akadémiai beszéd alakjában igen bőven értekezik a fentemlített témáról. Abban a véleményben van, hogy a szaktanulmány és filozófia nemcsak hogy nem gátolja egymást, sőt ellenkezőleg, egyik a másikat elősegíti, olyannyira, hogy ma már a filozófia és a szaktudomány közti határ mindig szűkebb és szűkebbre szorul, sőt napjainkban az összes szaktudományok — a nyelvészeti és irodalmi tanulmányok is — a filozófiára támaszkodnak.

Az ötödik fejezet Kant emlékének van szentelve.

Natorp utolsó cikke egy ünnepi beszéd, mely «Was uns die Griechen sind» címet viseli és melyet a szerző a porosz királyság 200-dik évi fennállásának emlékére rendezett ünnepélyen elmondott.

E beszéd — telve filozófiai reflexiókkal, mint a többi cikkek — igen érdekesen mutatja ki, milyen hatalmas befolyást gyakorolt a görög irodalom a modern kultúra minden ágára.

Natorp könyvét, melynek minden lapja a mélyen gondolkodó főt árulja el, minden pædagogusnak, de főleg azoknak, kik a szociál-pædagogiával szeretnek foglalkozni, a legmelegebben ajánljuk.

Téri József.

*

Új szavalókönyv. Szerkesztette Havas István.

Ez a tartalmas, testes kis kötet segítségére siet a tanítónak és a szülőnek egyaránt. A különböző hazafias ünnepek és családi alkalmak közeledtével a gyermekek szavalható verseket és köszöntőket kérnek a tanítótól, esetleg a szülőtől. Szavalókönyv volt ugyan már eddig is a magyar irodalomban, de olyan, mely a 6—12 éves gyermek igényeit kielégítse, nem volt még. Ez a nagy pædagogiai gondal és irodalmi érzékkel összeállított Új szavalókönyv jóformán az első ilyenfajta mű; és különbözik még abban is az eddigi megjelent szavalókönyvektől, hogy csak az újabb gyermekversirodalom kiváló termékeit vette fel. Amit az újabb gyermekversirodalom termelt: annak gazdagságát, szépségét és frissességét igazán csak ebben a kötetben találja fel először az iskola, a szülő és a gyermek.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

A chicagói iskolásgyermekek megvizsgálása. A gyermektanulmányozás rendszeres megvalósításának egyik legelső példája a chicagói iskolarendszerben 1899. évben alakult gyermektanulmányozás és pædagogiai szakosztály («The Departanent of Child Study and Pædagogie Investigation»), amelynek történetét a *Zeitschrift für Kinderforschung* hetedik számában ismerteti. A szakosztály jelenlegi igazgatója *Dr. Mac Millan*. A szakosztály megalakulása W. S. Christopher szorgos munkásságának köszönhető, aki remélte, hogy a gyermeki élet sok talányának megoldásából nyerhetünk útmutatásokat a nevelő munkásság feladatainak megvalósításához. Meg volt győződve, hogy csak pontos kutatások alapján lehet az annyira széttagoló lakosság nevelési igényeiről felvilágosítást nyerni. A tudományos módszereken alapuló vizsgálatoknak kell rávezetni a különböző pædagogiai eljárások